

La cosa d'Àustria

“Tots els països estan fets de gent poc vienesa i escassament cosmopolita, a la cultíssima Àustria hi ha més amants de Heidi que de Freud, més de l'acordiò tirolès que de la música de Schönberg, i són gent que s'omple fàcilment de por i de recel quan se'ls fa present la seua condició d'antiga frontera amb els eslaus i amb els turcs.”

Thomas Bernhard, com saben sobretot els austríacs, no era un escriptor que destacava pel bon humor. Però una de les seues obres més aparentment intrascendents, *L'imitador de veus*, conté algunes narracions curtes ben divertides o curioses. Com ara aquesta, titulada molt justament “Conseqüència”: “A l'acabament d'un disputa filosòfica que havia turmentat durant dècades dos professors de Graz, i que els havia dut a la ruïna no tan sols a ells sinó també a llurs famílies, i que –segons li havien manifestat un dia lúcidament a un tercer col·lega– com totes les disputes filosòfiques no treïa cap a res, i que havia acabat a l'últim per dur també a la ruïna i a la demència aquest col·lega –a qui ells amb el temps havien involucrat en llur disputa–, aquests dos professors de Graz, doncs, després d'haver invitat com de costum, per dir-ho així, aquest llur tercer col·lega i oponent a la casa que tenien llogada per no pas altra cosa que per llurs disputes filosòfiques, van volar aquesta casa pels aires. A fi de comprar la dinamita necessària per a aquest propòsit, van haver de dependre les darreres resquícies de llur fortuna. Com que en el moment de l'explosió eren també presents a la casa les famílies senceres de tots tres professors, aquests van volar pels aires també llurs famílies. Els parents d'un dels tres professors i oponents –per als quals llur disputa filosòfica de dècades havia estat a la llarga mortal, segons havien demostrat ells mateixos personalment– van considerar d'antuvi si querellar-se contra l'Estat, perquè eren del parer que la fallida moral i intel·lectual de l'Estat els havia empès tots tres a la mort, però després no van presentar aquesta querella, ja que van adonar-se de l'absurditat d'una tal querella.”

La traducció és de Josep Murgades, que afegí el títol d'*Històries inexemplars* a la versió catalana. Aquesta història, però, no és gens inexemplar: Àustria és un país de debats eterns, de voladures suïcides, de fallida moral de l'estat, i de querelles absurdes. I Thomas Bernhard es passà tota la vida posant el dit a l'ull dels seus compatriotes disputadors. Els quals, al seu torn –vull dir la majoria dels austríacs, gent robustament conservadora i obtusa, com a tot arreu– van ignorar un escriptor que atacava els fona-

ments establerts del país. Ara bé, els fonaments del país d'Àustria han estat un dels temes de debat filosòfic i polític de professors i no professors al llarg de dos o tres segles, i la qualitat moral de l'estat deriva d'aquells fonaments. Per començar, Àustria és la marca de l'est –*Österreich*– de l'extensa terra dels alemanys, i si el senyor Jörg Haider exalta la germanitat, cal recordar que Otto Bauer, austromarxista insigne, també partia del fet indubtable que la nació dels austríacs és l'alemanya. I els socialistes marxistes van proclamar, l'any 1919, una “República Alemanya d'Àustria” que els vencedors no acceptaren. Amb el resultat que, menys de vint anys després, era Hitler qui entrava triomfalment a Viena, beneït per l'arquebisbe i acollit com una benedicció del cel.

La cosa d'Àustria havia volat una vegada més pels aires, després de debats que no treïen cap a res, com era el debat filosòfic de demanar-se què *som*? Quan el 1680 els turcs eren a les portes de Viena, els austríacs ni tan sols gastaven encara tal nom: eren cristians, alemanys, fills de la casa d'Habsburg. També han estat o són centreuropeus, alpins, columna vertebral d'un imperi fet de pobles eslaus, mig hongaresos, mig balcànics, una mica de tot. Periòdicament s'han gastat els diners en dinamita, i després han mirat si podien posar-li una querella a l'estat. Kafka era austríac o alemany de Praga, que és un lloc entre Viena i Berlín. I Viena és la suma de tots els debats filosòfics d'Àustria, i la ciutat on s'ha inventat bona part del segle vint, de la psicoanàlisi a la música dodecafònica. Però la memòria dels pobles es curta, tots els països estan fets de gent poc vienesa i escassament cosmopolita, a la cultíssima Àustria hi ha més amants de Heidi que de Freud, més de l'acordiò tirolès que de la música de Schönberg, i són gent que s'omple fàcilment de por i de recel quan se'ls fa present la seua condició d'antiga frontera amb els eslaus i amb els turcs. Si afegim encara una certa ruïna intel·lectual i moral de l'estat (que allà té un nom, la *Proporz*, és a dir el repartiment de *tot* l'estat entre dos partits eterns), a mi no em sorprèn gens que arribe un Heidi-Haider, o un flautista d'Hamelin, i s'emporte la gent darrere dansant mentre els professors discuteixen com tornaran a volar la casa.